

Bergindustriens fellessekretariat

Bergindustriens landssammenslutning (BIL)
Stenindustriens landssammenslutning (SIL)
Pukk- og grusleverandørenes landsforening (PGL)

Til Miljøverndepartementet,
Postboks 8013 Dep,
0030 OSLO

Oslo, 28. august 2003

Høring NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven – særskilt om klage, innsigelsesadgang og konsekvensutredning

Vi viser til Miljøverndepartementets brev om hele denne saken datert 20. mai 2003, og til brev om disse spesielle punktene datert 7. juli 2003. Brevet er sendt fra MD til Pukk- og grusleverandørenes landsforening (PGL). Vi tar tatt oss den frihet å legge fram forslaget også for våre søsterorganisasjoner Bergindustriens landssammenslutning (BIL) og Stenindustriens landssammenslutning (SIL), som ikke står på høringslista. Begge disse organisasjonene har, på tilsvarende vis som PGL, medlemmer som utnytter mineralske ressurser fra norsk berggrunn. Her følger derfor felles kommentarer fra Bergindustriens landssammenslutning (BIL), Stenindustriens landssammenslutning (SIL) og Pukk- og grusleverandørenes landsforening (PGL).

Med virkning fra august 2003 har disse tre foreningene felles sekretariat. Et viktig poeng med samarbeidet er økt samordning innad i bergindustrien, og økt tyngde og troverdighet utad. SIL, BIL og PGL er de eneste¹ foreningene som eksklusivt fokuserer på å organisere bedrifter i den norske bergverksnæringen. Synspunktene i denne høringsuttalelsen framføres derfor på vegne av hele den norske bergverksnæringen.

Vi har følgende kommentarer til de delene av høringsutkastet som det bes om vurdering av før 1. september.

Generelt

Vi er svært lite fornøyde med å måtte bryte opp en så viktig høring i to delhøringer. For en næring som bergverksnæringen, som er så avhengig av å utnytte berggrunnen til sin virksomhet, er Plan- og bygningsloven en meget viktig rammebetingelse. At en ikke skal få sjansen til å se hele Planlovutvalgets forslag i sammenheng er for oss temmelig lite tilfredstillende.

Det er dessuten meget problematisk at det gis så pass kort frist på den første delen av høringen, og at dette ikke ble klart før i juli. Dersom vi i mai, da høringen først ble sendt ut, hadde vært klar over at vi ikke hadde lengre frist enn til 1. september på deler av utredningen, ville vi naturlig nok lagt opp sommerens planer annerledes. Da brev nr 2 kom var sommerferien godt i gang hos oss som i resten av

¹ Medlemskap i BIL innebærer automatisk medlemskap i PIL/NHO, mens medlemmer i hhv. SIL og PGL må ordne arbeidsgiverspørsmål andre steder. Her er poenget fokus på bergindustriens rammebetingelser.

Norge. Dette innebar for vår del at vi i praksis bare har hatt tiden etter 11. august til å vurdere forslaget. For bergverksnæringen faller dessuten denne høringen i tid sammen med en annen viktig høring, som det også refereres til i NOU 2003:14. Det dreier seg om høringen av den for bergverksbransjen viktige Mineralloven, som har høringsfrist 26. august.

Vi har allikevel gjort så godt vi kan, og lest de aktuelle kapitlene. Vi føler oss imidlertid ikke overbevist om at vi på så kort tid får sett disse forslagene skikkelig i sammenheng med resten av utredningen. MD tar med denne forserte prosessen et betydelig ansvar i forhold til hva som kan kalles forsvarlig høringsprosess.

Kommentarer til de forslagene det bes om framskyndet høring på

I utgangspunktet finner vi det fordelaktig at planprosessen og konsekvensutredningsprosessen ses mer i sammenheng. At disse har vært såpass løsrevet fra hverandre, har ikke bidratt til god oversikt i et komplisert system.

Det som ikke framgår av utredningen, noe som for øvrig er høyst uryddig, men som blir en konsekvens av det skisserte forslaget, er imidlertid at ansvarlig myndighet for konsekvensutredninger i bergverksnæringen flyttes fra Bergvesenet til kommunene.

Vi er sterkt skeptiske til å gi kommunene ansvaret for konsekvensutredninger av tiltak i bergverksbransjen. Forvaltningen av Plan- og bygningsloven knyttet til vår bransje er allerede i dag temmelig ulik fra kommune til kommune. Særlig for små kommuner hvor en liten teknisk/miljøstab skal ivareta mange typer saker, vil det kunne være vanskelig å etablere tilstrekkelig kunnskap om de spesielle utfordringer som bedrifter i vår bransje står overfor. Saker i tilknytning til vår bransje krever kompetanse som en ikke kan forvente, og som det delvis vil være feil prioritering at hver kommune skal inneha. For våre bedrifter vil det være lite forutsigbart dersom det blir opp til den enkelte kommune å skulle være ansvarlig for konsekvensutredningsprosessen. Vi vil på det sterkeste fraråde en slik løsning.

Det er i stedet vår anbefaling at Bergvesenet, som gjennom mange år har opparbeidet seg kompetanse når det gjelder vår bransje forblir ansvarlig myndighet på dette feltet. I høringsutkastet til en ny Minerallov foreslås Bergvesenets rolle styrket gjennom etableringen av Direktoratet for Mineralforvaltning. Her foreslås det bl.a. å gi Direktoratet/Bergvesenet hjemmel til tilsyn med hele bransjen, inkludert de små uttakene. Dette er en utvikling som støttes av organisasjonene i bergverksbransjen. Vi finner at forslaget i NOU 2003: 14 om å flytte ansvaret for konsekvensutredninger fra Bergvesenet til kommunene vil trekke i motsatt retning.

Ellers finner vi det fordelaktig at det innføres en egen oppstartsfasen. Dette betyr at en tidlig i prosessen må skaffe seg en god oversikt/plan over hvordan planleggingen skal foregå. Fra vår egen bransje har vi gode erfaringer med de "forhåndskonferanser" som Bergvesenet har tilbudt kommune/tiltakshaver tidlig i prosessen.

Når det gjelder forslaget om at alt med "vesentlige virkninger" skal konsekvensutredes, blir vi litt usikre på hva konsekvensene av dette blir i praksis. For det første står det på s 254 at "*Terskelen for kravet om konsekvensutredning synes imidlertid stort sett passende og bør kunne ligge på omtrent samme nivå som i dag*". Dette forstår vi som at grensene størrelsesmessig stort sett bør ligge på omtrent samme nivå. Samtidig står det litt lengre nede at ..."*Som eksempler på relevante virkninger vil utvalget nevne: (...)*

- *konflikt med naturvern-, jordvern eller kulturminneinteresser av nasjonal eller regional verdi, eller mulighet fore tap av truede eller sårbare arter, viktige kulturminner med videre*

- *vesentlige konsekvenser for friluftslivet,*
- *vesentlig innvirkning på samisk naturgrunnlag,*
- *vesentlige negative virkninger for estetikk..."*

Vi er enige i at dette er viktige hensyn som bør vurderes i planleggingen. Slik dette er beskrevet i utredningen blir vi imidlertid usikre på om det er slik at når disse virkningene (eller de andre som er listet opp, vi har bare nevnt de med størst relevans for vår egen bransje) finnes av et tiltak, så skal konsekvensutredning gjennomføres selv om tiltaket er av mindre størrelse enn dagens terskler. Dette finner vi i så fall urimelig. Konsekvensutredninger er meget ressurskrevende, og tiltak innen vår egen bransje som skal kunne forsvare en slik kostnad, må ha en viss størrelse for at de skal kunne realiseres. Det er mulig å hevde at ethvert inngrep av typen pukkverk/massetak uavhengig av størrelse har vesentlige virkninger på i hvert fall estetikk, men det kan vel ikke være slik at man dermed automatisk kvalifiserer til konsekvensutredning? Det er mulig at det er vi som leser utredningen feil på dette punkt, men vi mener man her er litt uklare. Vi regner med at man i endelig lovforslag vil fjerne vår tvil vedr. dette.

Etter vår oppfatning er det i utgangspunktet positivt at aktuelle alternativer skal utredes. For andre mineraler enn pukk og grus vil dette som regel kun være nullalternativet pga. forekomstens begrensede utbredelse. Når det gjelder byggeråstoffer er det ofte snakk om å hvordan et lokalsamfunns behov for grovt regnet 10 tonn pukk og grus pr. person pr. år skal fylles. Det er bransjens syn at dersom resultatet av en reguleringsprosess blir at et massetak ikke kan åpnes, så bør samfunnet tilby alternative lokaliseringer innenfor et naturlig marked. Dette vil bl.a. spare samfunnet for miljøbelastninger i form av reduserte transportavstander. Forbruket av pukk og grus er nemlig relativt stabilt pr. innbygger, og konsekvensen av ikke å ta massene fra et aktuelt sted, vil dermed være at de må fraktes fra et annet.

Det er også positivt at retten til omkamp gjennom innsigelse når slik innsigelse allerede er avgjort tidligere i prosessen begrenses. Dette har vært et element som har forekommet i saker av betydning for vår bransje, noe som både har dratt ut sakene i tid, og medført merkostnader for bedrift og samfunn.

Utvalgets referering av PGLs høringsuttalelse

Ellers vil vi allerede nå påpeke at vi finner at utredningen gir en ikke korrekt tolkning av PGLs høringsuttalelse til første delutredning i de 2 første setningene av refereringen av denne på side 149. Vi ville aldri sagt at: *..miljøutfordringene kan komme i bakgrunnen ved avveilingen av massetak og næringsaktivitet, og at miljøet ofte taper*. At PGL er *..opptatt av å sikre like og gode rammevilkår i hele landet* er korrekt, men selv om vi ønsker å "... hindre *"miljødumping..."* har vi i vår høringsuttalelse ikke brukt dette begrepet, og så vidt vi vet heller ikke beskrevet forhold som kan karakteriseres som dette. Tvert imot har vi i vår generelle kommentar pekt på følgende:

"Vi er også en bransje som beklageligvis opplever en del konflikter i tilknytning til vår virksomhet. Dette har sammenheng med at det ikke er mulig å ta ut stein fra naturen uten å skape rystelser i forbindelse med sprengning, og støy og støv i forbindelse med knusing av steinen. Av denne grunn er vi, forståelig nok, lite populære som naboer. Pukkverks- eller grustaksdrift kan allikevel ikke uten videre plasseres der vi ikke plager noen. For å etablere et massetak kreves ressurser av tilstrekkelig geologisk kvalitet. Pga. tyngden på produktene er vi også en svært transportfølsom bransje: dersom en lastebil med pukk eller grus kjører lengre enn 30-40 km, er tommelfingerregelen at da koster transporten mer enn det som ligger oppe på lasteplanet. Nærhet til markedet er dermed en viktig forutsetning.

Vi er på denne bakgrunn svært opptatt av å ha et hensiktsmessig planleggingssystem. (...)

PGL ønsker å gi uttrykk for at vi representerer bedrifter som står for en forsvarlig areal- og naturforvaltning. Vi vedtok på vårt årsmøte våren 2001 et miljødokument. En gjennomgående tone i dokumentet er at pukkverks- og grustaksdrift skal være minst mulig til ulempe for omverdenen, og der vi påvirker miljøet skal dette skje i tråd med driftstillatelser og i forståelse med bestemmende myndigheter. Når vi er ferdige skal vi i størst mulig grad rydde opp og sette i stand området etter oss. Hensynet til effektiv drift mens uttaket pågår innebærer allikevel at det må gis mulighet til å sprengne, knuse og frakte steinen ut til kunden. ”

Hvordan dette kan bli til at "miljøutfordringene ofte kommer i bakgrunnen" og at "miljøet ofte taper" er mer enn vi kan forstå. Det gjør oss relativt betenkt at forståelsen og tolkningen i utvalget/sekretariatet av hva vi har skrevet er såpass langt unna det vi opprinnelig har formulert.

Vi vil vurdere å komme tilbake til dette spørsmålet i den komplette høringen vi regner med å gi til hele utredningen senere i høst.

Gebyrer

Avslutningsvis ønsker vi allerede nå å kommentere at det viser seg å være høyst ulik praksis mht. hvilke gebyrer som legges på reguleringsplanarbeid. Det gjelder altså det gebyr som kommunen tar fra tiltakshaver, og som i utgangspunktet skal dekke kommunens kostnader ved reguleringssaker. Vi finner at nivået på slike gebyr spriker svært. I en situasjon der kommunene sliter med manglende bevilgninger og store oppgaver virker det som om enkelte kommuner faller for fristelsen å sette svært høye stykkkostnader på slikt arbeid. Vi finner det urimelig at våre medlemmer skal bære belastningen ved kommunenes vanskelige økonomiske situasjon. Vi ønsker oss en ordning der det settes begrensninger i forhold til gebyrets størrelse. Gebyret bør stå i forhold til den jobben kommunen har ved planarbeidet. Videre bør økningen fra år til år være rimelig, dvs. den bør følge prisutviklingen i samfunnet for øvrig, eller kommunen bør kunne vise til hvilke kostnadsøkninger som medfører behov for økning.

Dette oppsummerer dermed de kommentarene vi tross en meget kort frist har maktet å gi til de delene av utredningen det bes om franskyndet høring på. Vi kommer til å vurdere hele NOU'en i sammenheng fram mot høringsfristen i november/desember, og forbeholder oss retten til å komme tilbake til også de spørsmålene vi har vært innom her i vårt endelige svar.

Med vennlig hilsen
på vegne av Bergindustriens fellessekretariat
BIL SIL og PGL

Ragnar Hagen
styreleder BIL
(sign)

Ragnar Kjeserud
styreleder SIL
(sign)

Kjell Apeland
styreleder PGL
(sign)

Elisabeth Gammelsæter
sekretariatsleder